

Allsherjarnefnd Alþingis
b.t. Selmu Hafliðadóttur, nefndarritara
Alþingi
150 Reykjavík

Reykjavík, 14. desember 2007.

Umsögn

Frumvarp til laga um breytingu á barnalögum nr. 76/2003, með síðari breytingum. Þskj. 159 – 149. mál.

Allsherjarnefnd Alþingis hefur óskað eftir umsögn Barnaverndarnefndar Reykjavíkur um fyrirbyggjandi frumvarp til laga um barnalög, 149. mál, sameiginlega forsjá, lögheimili barns o.fl.

Barnaverndarnefnd Reykjavíkur fjallaði um framangreint frumvarp á fundi sínum þann 30. nóvember 2007 og voru þá eftirfarandi athugasemdir settar fram er varða efni frumvarpsins:

1. Athugasemdir við 4. gr. frumvarpsins. Tvöföld lögheimilisskráning:

Barnaverndarnefnd Reykjavíkur vekur athygli á því að lögheimilisskráning hefur ekki einungis áhrif á rétt til bóta frá hinu opinbera. Ef barn hefur lögheimili í tveimur sveitarfélögum er fyrirséð að skera þarf úr um hvar barnið sækir leikskóla eða skóla og nýtur annarrar þjónustu sem sveitarfélögin veita. Að mati Barnaverndarnefndar Reykjavíkur þyrfti því að koma til enn frekari lagabreytinga en lagt er til í frumvarpinu, ef heimila á foreldrum að semja um tvöfalda lögheimilisskráningu.

2. Athugasemdir við 5. og 6. gr. frumvarpsins. Sameiginleg forsjá:

Barnaverndarnefnd Reykjavíkur telur að hallað sé á réttindi barna verði 5. gr. og 6. gr. frumvarpsins að lögum þar sem það geti leitt til þess að hagsmunir barna þurfi að lúta fyrir hagsmunum foreldra ef hagsmunir beggja fara ekki saman. Er það í andstöðu við þróun barnaréttar síðastliðna áratugi, þar sem réttindi barna og vernd í lögum hefur smám saman aukist í áronna rás. Má því til stuðnings nefna 3. mgr. 76. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944, sbr. 14. gr. laga nr. 97/1995, sem kveður á um að börnum skuli tryggð sú vernd og umönnun í lögum sem

velferð þeirra krefst, sbr. og 1. gr. barnaverndarlaga nr. 80/2002 sem kveður á um réttindi barna og skyldur foreldra. Þróun þessi kemur einnig skýrlega fram í dómaframkvæmd síðustu ára og eru það hagsmunir barnanna fyrst og fremst sem ráða niðurstöðu í ágreiningsmálum um forsjárskipan, sbr. t.d. dómar Hæstaréttar frá 28. maí 2003 í máli nr. 2/2003 og frá 10. febrúar 2005 í máli nr. 279/2004.

Sameiginleg forsjá byggir á þeirri forsendu að foreldrar verða að eiga samvinnu um ákvarðanir er lúta að barninu og bera foreldrar ákveðnar skyldur gagnvart réttindum barnsins. Flestir foreldrar bera þá gæfu að geta unnið saman að velferð barnsins og tekið ákvarðanir í sátt og samlyndi þrátt fyrir persónulegan ágreining en því miður er það ekki í öllum tilvikum. Þegar foreldra greinir á um forsjárskipan og leita til dómstóla til að skera megi úr ágreiningi hlýtur það að liggja í hlutarins eðli að foreldrar hafa ekki náð samkomulagi um sameiginlega forsjá barnsins. Þau tilvik sem starfsmenn Barnaverndarnefndar Reykjavíkur hafa haft afskipti af eru eins margvísleg og þau eru mörg. Þau eiga það hins vegar flest sammerkt að mikil heift ríkir í samskiptum foreldra óháð ástæðu ágreinings um forsjárskipan og börnin líða fyrir þann ágreining. Undanfari skilnaðar er í sumum tilvikum ofbeldi, hvort sem andlegt eða líkamlegt, vímuefnaneysla og/eða vanheilsa foreldris og hefur það óhjákvæmilega mikil áhrif á getu foreldra til samvinnu um velferð barnanna. Þá eru það ekki ný sannindi að börnum hefur verið beitt sem vopni í persónulegum deilum foreldra. Þvinguð samvinna sem ákveðin er af dómstólum er ekki vænleg til aukinnar velferðar þeirra barna sem í hlut eiga að mati Barnaverndarnefndar Reykjavíkur. Það er mat nefndarinnar að í slíkum tilfellum væri þörf barnsins fyrir öryggi og stöðugeika í uppeldi betur mætt með því að annað foreldri færi eitt með forsjá barnsins og tæki meiriháttar ákvarðanir í lífi þess.

3. Athugasemdir við 5., 6. og 8. gr. frumvarpsins. Umgengnisréttur:

Það sjónarmið er viðurkennt í samfélagi okkar að börn þarfnast stöðugleika og öryggi í uppvexti sínum þannig að þau fái að þroskast, dafna og njóta sín. Sú tillaga að dómari/sýslumaður geti ákveðið að barn skipti tíma sínum jafnt á milli tveggja heimila þykir vera í andstöðu við það sjónarmið. Bent skal á að ekki er sjálfgefið að foreldrar eigi heima í sama skólahverfi eða sveitafélagi og getur því skipt búseta barnsins haft neikvæð áhrif á félagsleg tengsl barnsins og skólaumhverfi.

4. Athugasemdir við 9. gr. frumvarpsins. Aðgangur að upplýsingum:

Fjölmargar beiðnir berast Barnaverndarnefnd Reykjavíkur frá forsjárlausum foreldrum sem óska aðgangs að gögnum er varða börn þeirra. Samþykki forsjárhafi ekki að hið forsjárlausa foreldri fái aðgang að gögnum er varðar barnið/börnin, hafa upplýsingar verið veittar munnlega með þeim hætti að hið forsjárlausa foreldri hefur verið boðið viðtal við ráðgjafa málsins og verið þannig upplýstur um hagi barnsins.

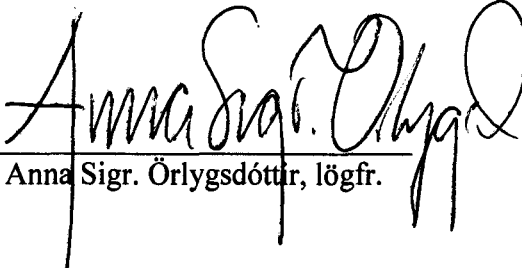

Reykjavíkurborg

Barnavernd Reykjavíkur

Barnaverndarnefnd Reykjavíkur vekur athygli á því að í barnaverndarmálum eru skriflegar upplýsingar um hagi forsjárforeldris og hagi barns oft á tíðum samofnar og erfitt að greina á milli. Þykir ekki nægilega skýrt í frumvarpinu hvort átt sé við að veita eigi aðgang að fyrirliggjandi gögnum, eins og framkvæmdin er samkvæmt upplýsingalögum, eða hvort ætlast er til þess að í hvert skipti sem beiðni verður sett fram skuli útbúin skýrsla um hagi barnsins til afhendingar forsjárlausu foreldri. Telur nefndin fyrir séð að óvissa geti skapast vegna þeirrar túlkunar en því er ekki svaraði athugasemdum með frumvarpinu.

F.h. Barnaverndarnefndar Reykjavíkur

Anna Sigr. Örlygsdóttir, lögfr.